

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Ніна СВІТАЙЛО

_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 231 Соціальна робота,
освітньо-професійної програми Соціальна робота

на тему: Застосування ігрових технологій у соціальній адаптації дітей-сиріт та дітей,
позбавлених батьківського піклування

Здобувачки групи СР-91 Худякової Анастасії Олегівної

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис)

Худякова Анастасія

Керівник доцент, кандидат педагогічних наук Туляков Олег Олегович

(підпис)

Суми – 2023

АНОТАЦІЯ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи здобувача ступеня «бакалавр» соціальної роботи Худякової Анастасії Олегівної на тему: «Застосування ігрових технологій у соціальній адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Обсяг: 48 сторінок, 29 використаних джерел, 4 додатки.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю визначення шляхів підвищення ефективності процесу соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у нашому випадку – за допомогою ігрових технологій.

Мета: розробити та експериментально оцінити гру «Прийняти друга» з подальшим її використанням для формування соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Загальними та спеціальними науковими методами: теоретичний аналіз наукової та методичної літератури, вивчення та узагальнення позитивного досвіду соціалізації дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

Результати та практична значущість дослідження визначається тим, що створено гру, яка має особливості соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

Матеріали кваліфікаційної роботи рекомендуємо використовувати соціальними педагогами та іншими фахівцями, які працюють із дітьми-сиротами, та дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Ключові слова: діти-сироти; діти, позбавлені батьківського піклування, ігрові технології; соціальна адаптація.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

1.1 Концептуальне поле проблематики та взаємозв'язок між поняттями «соціальна послуги соціальної адаптації», «адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «ігрові технології»

1.2 Особливості та потреби дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у контексті надання послуги соціальної адаптації

1.3 Етичні засади роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування при наданні послуги із соціальної адаптації засобом застосування ігрових технологій

Висновки до першого розділу

РОЗДІЛ 2. ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

2.1 Характеристика ігрових технологій та їх види

2.2 Створення гри для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

2.3 Апробація та аналіз створеної гри для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Висновки до другого розділу

ВИСНОВКИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність. Сироти є у всьому світі, і наша країна, звісно, не виняток. На жаль, складна соціально-економічна ситуація в країні сьогодні впливає і на українські родини. Мова йде про соціальні дитячі будинки, або неблагополучні сім'ї, які позбавлені батьківських прав (батьки алкоголіки, наркомани, злочинці, жорстокі батьки, які не виховують, змушують працювати, жебракувати).

За офіційними даними, сьогодні в Україні понад 67 тис. дітей, позбавлених батьківського піклування, більшість з них виховуються в державних установах: інтернатах, дитячих будинках, 40% з цих дітей не мають батьків. За неофіційними даними кількість безпритульних дітей, жебраків, дітей груп ризику, дітей-сиріт та дітей із соціально незахищених сімей перевищує їх у кілька разів – понад мільйон. Після 24 лютого дана цифра зросла в рази, та на 2023 рік, в державних установах для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування перебуває 4661 дитина залишилася без батьківського піклування, зокрема 250 дітей стали сиротами або залишилися без піклування батьків.

Теоретичні та практичні зусилля педагогів, психологів, соціальних працівників спрямовані на вирішення питань соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Аналіз теоретичного підходу та реальної ситуації дав змогу виявити протиріччя, які потребують розв'язання: між суспільною потребою у соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та недостатнім впливом соціалізації в закладах освіти закритого типу; між горизонтальним розвитком і недостатнім рівнем розвитку теорії соціалізації та соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають у закладах закритого типу через застосування ігрових технологій.

Наведені неузгодженості дали змогу сформулювати проблему дослідження, яка передбачала визначення шляхів підвищення ефективності процесу соціальної адаптації дітей-сиріт та позбавлених батьківського піклування, у нашому випадку – за допомогою ігрових технологій. Викладене

й зумовило вибір теми дипломного дослідження: «Застосування ігрових технологій у соціальній адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Таким чином, **мета дипломного дослідження:** Розробити та експериментально оцінити гру «Прийняти друга» з подальшим її використанням для формування соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Об'єкт: Соціальна адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

Предмет: Формування соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, методом ігрових технологій.

Цільова аудиторія: діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування.

Мета передбачає виконання певних **завдань:**

1. Виявити концептуальне поле проблематики та взаємозв'язок між поняттями «соціальна послуга соціальної адаптації», «адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «ігрові технології»;
2. Описати особливості та потреби дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у контексті надання послуги соціальної адаптації;
3. Визначити етичні засади роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування при наданні послуги із соціальної адаптації засобом застосування ігрових технологій;
4. Надати характеристику ігровим технологіям та описати їх види;
5. Створити гру для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
6. Апробувати та проаналізувати створену гру для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Теоретико-методологічна база кваліфікаційної роботи: Даною проблемою соціальної адаптації дітей-сиріт займалися і займаються такі вчені як І.А. Погодін, Н.М. Попова, В.М. Зубкова, Г.М. Сапожникова, Б.А. Куган, Р.

Перон, А. М. Прихожан та інші. Окремі питання соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, досліджують у своїх наукових працях такі вчені і фахівці, як В.В. Андріїв, Н.Б. Болотіна, Л.С. Волинець, К.В. Добромислов, М.Л. Захаров, О.І. Карпенко. Соціально-психологічні аспекти адаптації стали предметом вивчення в роботах О. О. Бодальова, Г. О. Балла, І. В. Дубровіної, М. Г. Лусканової, Г. А. Цукерман та ін

Наукова новизна кваліфікаційної роботи: полягає в створенні гри, яка сприяє соціальній адаптації дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

Методи дослідження:

1. Теоретичні: теоретичний аналіз наукової та методичної літератури, вивчення та узагальнення позитивного досвіду соціалізації дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, моделювання процесу соціалізації дітей-сиріт в ігровій діяльності.

2. Емпіричні: Ігрові технології.

Практична значущість дослідження визначається тим, що створено гру яка має особливості соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, завдяки якій визначається позитивна динаміка в підвищенні рівня соціально значущих якостей, необхідних особистості для подальшого становлення.

Матеріали дослідження можуть бути використані соціальними педагогами та іншими фахівцями, які працюють із дітьми-сиротами, та дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Впровадження результатів дослідження полягають в апробації та аналізі створеної гри для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Дослідження проводилося на базі обласної комунальної установи Сумської обласної ради «Соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»

Структура кваліфікаційної роботи: робота складається зі вступу, розділу 1, розділу 2, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі визначено мету, об'єкт, предмет дослідження, завдання а також обґрунтована актуальність.

В першому розділі «Теоретичні основи проблематики використання ігрових технологій у процесі реалізації послуги соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», було проаналізовано концептуальне поле проблематики та взаємозв'язок між поняттями «соціальна послуги соціальної адаптації», «адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «ігрові технології», особливості та потреби дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у контексті надання послуги соціальної адаптації та прописано етичні засади роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.

У другому розділі «Застосування ігрових технологій у соціальній адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», було надано характеристику ігровим технологіям та їх видам, описано процес створення гри для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та апробовано і проаналізовано створену гру.

Загальний обсяг роботи складає 48 сторінок, 3 таблиці, 2 діаграми, 29 використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

1.1 Концептуальне поле проблематики та взаємозв'язок між поняттями «соціальна послуги соціальної адаптації», «адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «ігрові технології»

Особливу соціальну групу складають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Специфіка соціалізації вихованців дитячих

будинків зумовлена не тільки психологічною травмою, яка могла бути отримана до дитячого будинку, а й умовами їх перебування в даних закладах.

Законодавча база що стосується соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є:

1. Закон України «Про соціальні послуги»;
2. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної адаптації»;
3. Закон України «Про охорону дитинства»;
4. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»;
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку» [1,2,3,5,26,27].

Разом із поняттям «сирота» відповідно до Закону України «Про охорону дитинства» та Закону України «Організаційно-правові умови забезпечення соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», знаходиться зміст поняття «діти, позбавлені батьківського піклування», зазначено, що: «діти, позбавлені батьківського піклування – це діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнання відсутніми або недієздатними сторонніх осіб, оголошення їх померлими, якщо батьки відбувають покарання у виді позбавлення волі, або знаходяться під вартою під час слідства, якщо їх розшукують органи внутрішніх справ, їх втеча пов'язана зі сплатою аліментів та невідомістю їхньої долі, хворобою батьків, що перешкоджає виконанню ними батьківських обов'язків, а також покинуті діти, батьки яких невідомі, та «безпритульні діти» [1,27].

Утримання дітей-сиріт у закладах закритого типу створює специфічний психологічний та соціальний профіль, що негативно впливає на їх соціалізацію

та психічне здоров'я. Вони демонструють певні характеристики, включаючи наявність психологічної травми, недостатньо розвинені соціальні навички та навички подолання травм, низьку самооцінку та, як правило, недостатньо розвинені соціальні навички. Через суворі умови, в яких ці діти живуть так довго, їхній світогляд часто спотворюється [6].

Діти-сироти характеризуються слабким розвитком соціальних навичок і низькою самооцінкою. Спостереження свідчать про те, що поведінка дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у відносинах регулюється такими захисними механізмами, як агресія, спроби звинуватити інших, конфліктність, некомпетентність, небажання визнавати злочини проти суспільного ладу. При наданні послуги соціальної адаптації цільової аудиторії необхідно розуміти її психосоціальні особливості, потреби та дотримуватися певних правил.

Відтоді адаптація пов'язана з прийняттям індивідом різноманітних соціальних ролей, які є адекватним відображенням його самого та його соціальних відносин. Вона відіграє вирішальну роль у соціалізації індивідів. Порушеннями адаптації вважають асоціальну поведінку, маргіналізацію, алкоголізм, наркоманію. Рівень соціальної адаптації визначається як відповідність між рівнем соціальних потреб і рівнем їх задоволення [27]. Але соціальна адаптація — це не тільки адаптація індивіда до умов соціального середовища, а й формування відповідної системи взаємин із соціальними об'єктами, пластичність поведінкових ролей, інтеграція індивідів у соціальні групи, діяльність, пов'язана з розвитком стабільних соціальних умов, прийняттям норм і цінностей нового соціального середовища, формуванням соціальної взаємодії [15].

Соціалізація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, може проявлятися як процес побудови суб'єктних і соціальних стосунків через реалізацію індивідуальних стратегій на основі соціального навчання, самопізнання та розвитку. Індивідуальну самореалізацію забезпечують індивідуальні соціальні знання, соціальна мотивація та соціальний досвід.

Діти беруть участь у соціокультурному світі через певні види діяльності. Комплекс заходів, спрямованих на допомогу особам і окремим соціальним групам, які зазнають життєвих труднощів і не можуть самотійно подолати труднощі для вирішення своїх життєвих проблем, називають соціальними послугами [28]. Соціальні послуги соціальної адаптації спрямовані на осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, особливо на людей похилого віку, інвалідів, осіб, які проживають у спеціалізованих закладах чи інтернатних установах, а також осіб, які відбували покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний термін, до змінених умов соціального середовища, спрямованих на усунення/пристосування обмежень життєдіяльності для підтримки соціальної незалежності, збереження та продовження їхньої соціальної активності

Ігри часто вважаються найлегшим і найефективнішим способом соціалізації дитини - за умови, що позиція дитини пов'язана з активністю, ініціативою та творчістю [16].

Особливою формою освоєння реальної соціальної дійсності шляхом відтворення є ігри. Це символічна і формуюча реальність. Гра як модель містить у собі «культурний код» (В.П. Зінченко) розвитку дитини. Гра – це емоційно насичена діяльність, яка повністю захоплює дітей. Мотивація гри полягає в самому ігровому процесі; формула мотивації гри полягає не в перемозі, а в грі [16].

Слід розуміти, що на кожному етапі розвитку у дитини є специфічні потреби, які визначають деталі її розвитку. У дітей з народження розвиваються потреби. Задоволення кожної вираженої потреби створює відчуття довіри до людини, яка задовольняє ці потреби.

Тому психосоціальні аспекти формування особистості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є важливими чинниками гармонійного розвитку особистості та покращення психоемоційного стану дітей, що потребує сучасних методів адаптації цих дітей. При роботі з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, для отримання

позитивних результатів роботи необхідно враховувати їх вікові особливості, що є одним з головних критеріїв результативності.

1.2 Особливості та потреби дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у контексті надання послуги соціальної адаптації

Відповідно до Закону України «Про організаційно-правові умови забезпечення соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» дитина-сирота - це дитина, батьки якої померли або загинули, дитина, позбавлена батьківського піклування - діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, через низку причин [2].

Серед основних потреб дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, можна виділити:

- фізіологічні потреби (повноцінне харчування, повноцінний відпочинок і рухова активність, адаптовані до віку та рівня розвитку дитини), витратами на задоволення яких є: фізичне здоров'я дитини, відповідальний догляд за дитиною, здоровий організований спосіб життя;

- Психологічні потреби (розвиток сфери мислення, пам'яті, емоцій та естетики; самосвідомість і самоактуалізація, відповідна гендерна орієнтація), що задовольняються: почуттям любові, безпеки, постійною турботою, розумовою активністю дитини, доступом до інформації, свободою, можливістю та доступом до джерел знань, розвитком здібностей;

- Соціальні потреби (продовження теплих стосунків з батьками (усиновлювачами, опікунами, усиновителями), братами і сестрами, іншими членами сім'ї; спілкування та взаємодія з ними; співпереживання, підтримка та допомога; самостійність і свобода вибору в дружніх стосунках).

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, загалом поділяються на шість категорій за віком, а саме:

Перша вікова група – діти до 2 років. Позитивним моментом адаптації дітей у цьому віці є те, що формування характеру дитини починається майже з нуля, і дитина не має негативного досвіду в несприятливому середовищі. Але догляд за маленькою дитиною вимагає багато зусиль. Друга вікова група - діти 3-4 років. Дитина цього віку чутлива до зовнішніх впливів і тому має можливість ефективно впливати на свій інтелектуальний і характерний розвиток. Третя вікова група – діти від 5 до 7 років. Діти цього віку більш самостійні, але в цьому віці вони пам'ятають певні фрагменти минулих життів, і їх враження впливають на їх свідомість і поведінку. Четверта вікова група — діти віком від 8 до 11 років. Діти цього віку самостійні. Вони чітко описують характер, поведінку, звички, схильності, здібності, рівень інтелекту. Але діти цього віку важко пристосовуються до певних моделей поведінки та звичок у родині. П'ята вікова група – діти віком від 12 до 15 років. У психологічній літературі підлітковий вік часто розглядається як період конфліктів. Реакція звільнення часто виникає, коли підлітки намагаються вирватися з-під контролю старших і триматися певних цінностей. Головне вчасно «увійти» в життя дитини і скорегувати її поведінку. Шоста вікова група – це діти 16-17 років, що відносно рідко зустрічається серед прийомних дітей. Основними характеристиками цих дітей є прагнення оселитися у сім'ї, страх перед майбутнім, важливість стосунків з протилежною статтю [12].

Діти-сироти – особливі діти. Їхня особиста психологічна унікальність і зв'язок з іншими характеризується минулим досвідом.

Сироти переживають розлуку, втрату та розрив стосунків у дитинстві чи пізніше. Такий ранній досвід сповнений травматичних переживань, наслідків материнської депривації — психологічного стану, що виникає внаслідок хронічного обмеження здатності дитини адекватно задовольняти свої основні психологічні потреби.

Згідно дослідження Бевз Г.М. «Особистісний розвиток дитини-сироти: діагностика деприваційних уражень», психологія особистості дитини - Діти-

сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, характеризуються підвищеною тривожністю, страхом, агресивністю тощо [28].

У такій ситуації опиняються діти, які пережили розлуку з мамою і стали студентами інтернатних закладів, що також не сприяє розвитку позитивних рис характеру та міцного зв'язку з оточуючими. Відсутність протагоніста у догляді за дитиною чисельність та мінливість соціального середовища в інтернатах призводить до відчуття нестабільності та безпорадності, гальмує психологічний розвиток дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Емоційні травми, отримані до вступу в інтернат, а також генетичні та психосоматичні розлади можуть викликати у дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, імпульсивність, порушення самоконтролю, емоційну лабільність, гіперактивність, загальмованість психічних процесів.

Однією з головних характеристик психології сирітської особистості є відсутність теплоти та агресивності у спілкуванні. Іншою важливою рисою психології вихованців інтернату дослідники назвали гіперсексуальність. Це проявляється в підвищеному інтересі до сексу, ранньому статевому житті, нецензурній лайці. Причиною цього є те, що діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, часто не мають достатньої можливості для придушення первинних сенсорних імпульсів. Це призводить до нездатності дітей самореалізуватися в суспільстві, праці, творчості [28].

Дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, психологічно властива нестабільність сімейних стосунків, постійна потреба вписуватися та заслуговувати на добро від інших. Все це значно знижує позитивне ставлення дітей-сиріт до життя, у них не формуються власні цінності та принципи, але при цьому розвивається психологічно інтегрована - залежність від думки оточуючих, підвищена сугестивність і чутливість до групових впливів, часто негативний [12].

Діти-сироти та позбавлені батьківського піклування мають низьку самооцінку, відторгнення, невпевненість у собі та неусвідомлення власної

унікальності. Психологія розвитку особистості сироти має особливість, а саме підвищену агресивність, вразливість та незахищеність дитини. Тому головне завдання педагогів, які працюють в інтернатах, – змінити спосіб спілкування дітей-сиріт з однолітками та дорослими.

1.3 Етичні засади роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування при наданні послуги із соціальної адаптації засобом застосування ігрових технологій

Соціальна робота дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, ґрунтується на етичних принципах, визначених «Етичним кодексом спеціалістів із соціальної роботи України», затвердженим наказом Міністерства молоді та спорту України від 2005 р. [4,10], документ «Global Social Work Statement of Ethical Principles», 2018, який містить принципи та стандарти етики соціальної роботи тощо. Крім того, діяльність з ними регулюється з дозволу служби у справах дітей яка співпрацює з ними.

Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи є документом, спрямованим на здійснення соціальної роботи в багатьох функціональних сферах з метою розвитку індивідуальних потенціалів та здібностей та задоволення потреб людини.

Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи визначає керівні принципи професійної діяльності спеціалістів, виконання службових обов'язків та організації взаємодії з клієнтами, в тому числі з дітьми-сиротами. Цей документ визначає методи вирішення етичних питань і прийняття найбільш відповідних етичних рішень. Етичний кодекс соціальної роботи України базується на національному досвіді та міжнародних етичних принципах і стандартах соціальної роботи, які були встановлені на Конгресі Міжнародної федерації соціальних працівників (IFSW) у Коломбо (Шрі-Ланка) 6–8 липня [10].

Професійна діяльність соціальних працівників з дітьми сиротами та дітьми позбавлених батьківського піклування, базується на трьох основних принципах:

- повага до особистості, визнання її безумовної цінності, незалежно від її реальних досягнень і вчинків;
- людина є унікальною соціальною істотою, яка усвідомлює своє ставлення до інших і залежить від них у розвитку своєї унікальності;
- у людини завжди є здатність змінюватися, покращувати своє життя, рости, отже – прагнення до свободи вибору, прийняття рішень [4].

Етичний кодекс визначає сім основних етичних принципів діяльності фахівців із соціальної роботи: повага до гідності кожної особистості та визнання її унікальності та неповторності; інтереси клієнта; толерантність; довіра та співпраця у вирішенні проблем клієнта; доступність послуг, конфіденційність, дотримання професійної етики [4].

Стандарти етичної поведінки соціальних працівників є «основою, на якій вони здійснюють свою професійну діяльність відповідно до загальнолюдських цінностей і етичних принципів соціальної роботи» і згруповані в наступні категорії: Етична поведінка, пов'язана з професією, Етична Поведінка, пов'язана з професійно-етичною поведінкою колег, клієнтів і взаємодіючих організацій [4].

Стандарти етичної поведінки, пов'язані з професією:

- Дотримання Кодексу етики та діяти відповідно до принципів і стандартів етичної поведінки;
- Підвищення якості та ефективності надання соціальних послуг, розвиток професіоналізму соціальної роботи, залучення волонтерів (добровольців-асистентів) до виконання завдань кур'єрів;
- Відповідальність перед споживачами в межах цих норм;
- Визначати та формулювати природу та причини індивідуальних, сімейних та колективних соціальних проблем, проблем місцевого самоврядування та глобальних соціальних проблем;

- Сприяння соціально-виховній роботі;
- Сприяти розробці та впровадженню технологій, методів, способів і соціальних проектів, спрямованих на підвищення якості життя окремих осіб, сімей, груп населення, спільнот і суспільств;
- Визнавати, що професійні обов'язки переважають над особистими інтересами;
- Пояснити цілі та завдання професійної соціальної та соціально-виховної роботи [10].

Дуже важливий особистий характер соціального працівника, який працює з дітьми-сиротами та дітьми позбавленими батьківського піклування:

- Чесність (якщо соціальний працівник не може бути впевнений з об'єктивних причин, що кінцевий результат позитивний, він повинен попередити клієнта, щоб уникнути подальшої критики);
- Совість (прийняття моральної відповідальності за свої вчинки, як професійно-особистісний регулятор: застереження щодо формального підходу до професійної поведінки);
- Об'єктивність соціального працівника - це неупереджене ставлення до клієнтів та їх особистих якостей;
- Справедливість (оцінка колег повинна враховувати як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори, і ніколи не перебільшувати і не недооцінювати сильні та слабкі сторони колег);
- Тактовність (наскільки соціальний працівник поважає певні етичні норми, здатність продумати ситуацію, наслідки своїх дій тощо);
- Рішучість і спостережливість (ці якості можуть врахувати найменші зміни в настрої, самопочутті клієнта, що суттєво вплине на подальше коригування обраної лінії дій);
- Толерантність (прийняття клієнта таким, яким він є: відповідно до його інтересів, пристрастей, сильних і слабких сторін, певного способу життя);
- Витривалість і стриманість (здатність обережно реагувати на подібні емоційні прояви з метою ефективної допомоги клієнту);

- Самокритичність (уміння аналізувати власну поведінку, професійну діяльність, виявляти помилки та методи їх подолання допомагає соціальним працівникам вдосконалювати свою професійну діяльність);

- Терпіння (здатність коригувати негативні емоції та почуття, спрямовуючи їх у конструктивне русло для позитивного стимулювання подальшої співпраці);

- Соціальні навички (при спілкуванні з клієнтами соціальний працівник має можливість зрозуміти проблеми, очікування та надії клієнта);

- Завдяки комунікації можна сформулювати спільні плани дій, вчасно скоригувати можливі методи вирішення проблем і передбачити очікувані результати;

- Оптимізм (впевненість у соціальній справедливості, здатності людини до безперервного розвитку та просування);

- Вольова сила (здатність свідомо і добровільно виконувати об'єктивно необхідні дії, правильно оцінювати перешкоди, доводити справу до логічного завершення);

- Емпатія (здатність соціального працівника зрозуміти і співпереживати своєму клієнту, бачачи ситуацію його очима);

- Прагнення до прогресу (постійне прагнення до професійного зростання, вдосконалення практичних навичок, набуття нових теоретичних знань, духовно-морального розвитку);

- Творче мислення (соціальна робота не має однакових ситуацій і однакових випадків, кожен ресурс є унікальним випадком) [4].

Нарешті, діяльність фахівця базується на принципах співпраці та розуміння, відкритості та конфіденційності, оперативної допомоги та соціальної підтримки, пріоритетності профілактики психосоціальних проблем, визнання індивідуальної цінності клієнта та важливості проблеми. У цьому контексті важливим є розуміння етики соціальної роботи як основи професійної діяльності.

Етична дилема полягає у виборі між застосуванням ігрових технологій та використанням шляхів соціальної адаптації за участю родичів та близьких дітей. Зрозуміло, щодо нашої цільової групи є неможливим впровадження другого варіанту попри його беззаперечні переваги. Вирішення такої дилеми набуває перспектив у разі системної роботи щодо соціальної адаптації дітей, внаслідок якої є можливою, зокрема, включення їх до системи родинних відносин.

Висновки до першого розділу

1. Законодавчу платформу послуги соціальної адаптації становлять: Закон України «Про соціальні послуги»; Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної адаптації»; Закон України «Про охорону дитинства»; Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку».

Аналізуючи дані документи, було визначено, що ці документи значно допомагають регулювати підтримку і надання послуги соціальної адаптації, прописують в собі особливості та етапи проведення соціальної адаптації та якості надання даної послуги.

2. Особливу соціальну групу становлять діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Особливістю соціалізації дітей-сиріт є не тільки психологічні травми дітей перед вступом до закладів тимчасового чи постійного перебування, а й умови їх проживання в цих закладах. Соціально-психологічні аспекти формування особистості дітей є важливим чинником формування гармонійної особистості, а формування психологічного та емоційного стану дітей потребує модернізації методів соціальної підтримки таких дітей.

3. Важлива роль у сприянні соціальній адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, загалом належить соціальним службам, і соціальним працівникам зокрема. Серед іншого, професійна діяльність соціальних працівників базується на Етичному кодексу спеціалістів із соціальної роботи України, який містить етичні принципи діяльності та стандарти етичної поведінки спеціалістів із соціальної роботи. Основні з них: повага до гідності кожної людини, пріоритет інтересів клієнтів, толерантність, довіра та співпраця для вирішення проблем, надання послуг, конфіденційність та дотримання норм професійної етики.

РОЗДІЛ 2. ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

2.1 Характеристика ігрових технологій та їх види

Термін «ігрова технологія» включає велику кількість методів і прийомів організації освітніх процесів у формі різноманітних навчальних ігор.

Гра - це діяльність, спрямована на відтворення та засвоєння соціального досвіду в ситуативних умовах, у якій формується та вдосконалюється поведінкова автономність.

Навчальні ігри мають важливу характеристику - чітко визначені цілі навчання та відповідні їм результати навчання, які можуть бути обґрунтовані, представлені в зрозумілій формі та характеризуються навчально-пізнавальною спрямованістю [17].

У вітчизняній педагогіці та психології проблему ігрової діяльності розробляли К.Д. Ушинський, П.П. Блонський, С.Л. Рубінштейн, Д.Б. Ельконін, за кордоном - З.Фрейд, Ж. Піаже та ін. У їхніх роботах вивчається і фіксується роль гри в онтогенезі особистості, розвитку основних психологічних функцій, самоуправлінні та саморегуляції особистості, зрештою, у процесі соціалізації - в засвоєнні та використанні людиною соціального досвіду [16].

Ігрова технологія побудована як цілісне ціле, що охоплює певну частину навчального процесу, об'єднане спільним змістом, сюжетом і героями. При цьому сюжет гри розвивається паралельно з основним змістом навчання, що сприяє активізації навчального процесу та засвоєнню окремих навчальних елементів. Для вирішення складних завдань використовуються ділові ігри. Вивчення нового закріплює матеріал, розвиває креативність, розвиває загальні

навички викладання та дає учням можливість зрозуміти та вивчити матеріал з різних точок зору [17].

Перевагами ігрових технологій є: активізувати та посилити процес навчання; відтворювати міжособистісні стосунки, колективний процес прийняття дітьми рішень у змодельованих реальних ситуаціях; гнучке поєднання різноманітних прийомів і методів навчання (від повторення до запитань); імітація практично будь-якого виду діяльності

Особливістю гри є різноманітні утиліти. Кожен тип гри має своє використання. Підкреслимо найважливішу функцію гри як явища культурологічного навчання.

Гра є найпотужнішим засобом соціалізації дітей і включає як процес соціального контролю, тобто їх цілеспрямований вплив на формування особистості, засвоєння знань, духовних цінностей і норм, властивих суспільству або групі однолітків, так і спонтанний вплив на формування особистості. Соціокультурна мета гри може означати синтез засвоєння людиною багатого культурного, виховного потенціалу і становлення її як особистості, що дає їй змогу функціонувати як повноцінний член колективу.

Міжнародна комунікаційна функція. Людську природу І. Кант розглядає як саму соціальність. Ці ігри бувають національні, а також інтернаціональні, загальнолюдські. Гра дає можливість змодельовати різноманітні життєві ситуації, знайти вирішення конфлікту, не вдаючись до агресії, навчити різноманітним емоціям під час сприйняття всього суцього в житті [16].

Функція самореалізації людини в грі. Це одна з головних особливостей гри. Для людини гра важлива як поле особистісної самореалізації. Саме в цьому відношенні для неї важливий сам процес гри, а не результат гри, чи досягнення мети. Ігровий процес – це простір для самореалізації. Людські практики постійно вводяться в ігрові ситуації, щоб виявити проблеми, які навіть можуть бути у людини, і імітувати їх усунення.

Гра є комунікативна діяльність, хоча і конкретна за чистими правилами. Він знайомить дітей із реальним контекстом складних людських стосунків.

Будь-яке ігрове суспільство - це колектив, який виступає організацією і відправною точкою спілкування з кожним гравцем, комунікаційних зв'язків. Якщо ігри є формою спілкування між людьми, то між людьми не може бути інших ігор, крім взаємодії, взаєморозуміння, взаємних поступок.

Ігрова діагностика. Діагностика - здатність до розпізнавання, процес діагностики. Гра є передбачуваною; вона більш діагностична, ніж будь-яка інша людська діяльність, по-перше, тому що в ній індивід виражає свої найбільші можливості (інтелект, творчість); по-друге, сама гра є особливим «полем самовираження».

Ігри можна і потрібно використовувати для подолання різноманітних труднощів, що виникають у поведінці, спілкуванні з оточуючими та навчанні. Оцінюючи терапевтичну цінність ігрових навичок, Д. Ельконін пише, що ефективність ігрової терапії залежить від практики нових соціальних відносин, які діти набувають завдяки рольовій грі.

Якщо всі учні розуміють правила і сюжет гри, якщо кожен учасник гри знає не тільки свою роль, а й роль свого партнера, якщо процес і мета гри, то психологічна корекція в грі відбуватиметься закономірно. Корекційна гра може допомогти учням вести поведінку, яка відхиляється від прийнятих норм, і допомогти їм впоратися з переживаннями, які заважають їхньому нормальному самопочуттю та взаємодії з однолітками в групі.

Розвага - це бажання чогось іншого. Розважальна функція гри пов'язана зі створенням певного комфорту, доброї атмосфери, щирого задоволення як захисного механізму, тобто стабілізації особистості до необхідного рівня.

Охарактеризуємо основні особливості ігрової взаємодії [17].

1. Умови гри дозволяють гравцям брати участь у великих, важливих і реальних подіях. Ігровий простір і час можна скорочувати і навпаки. Ігри дозволяють отримати повне уявлення про реальність шляхом рутини, відтворюючи лише основні компоненти системи, стискаючи часові та просторові інтервали.

2. Ігри - це перевірка потенційних здібностей особистості, але, на відміну від реальних і вартісних подій, без сумних наслідків і втрат.

3. У грі зникає конкретна особистість і з'являється персонаж, в якому можуть розкритися приховані раніше здібності людини.

4. У грі немає негативної оцінки з боку зовнішнього світу, завжди є ризик, невизначеність, але ніколи не є страх (або майже), що означає, що в грі людина вільна.

5. Гра – це світ контрольованої реальності. Він будується і модифікується відповідно до побажань і можливостей гравця. Гру веде «володар світу». Однак реальність в іграх іноді може бути суворішою за реальність, тому що в житті можна уникнути дилем і обійти «проблемні місця», тоді як в іграх їх вирішення часто є метою ігрових взаємодій.

6. Ігри, на відміну від життя, можна починати знову і знову, і ви можете грати краще і ефективніше, що є свого роду зворотністю майбутнього.

Як така гра є найбільш вільним і природним проявом діяльності, в якій люди пізнають навколишній світ, набувають соціального досвіду, людських стосунків, реалізують творчі можливості. Тому ігри можна розглядати як початок самостійного творення життя людиною, засіб самовираження, прорив. Гра розвиває толерантність, розуміння, самостійність, активність, цілеспрямованість, ініціативу, силу волі, витримку, точність, координацію тощо [24, 25].

Ігри є правилами поведінки, засобом засвоєння індивідами соціальних ролей, методом формування необхідних якостей особистості. Ігри дають змогу за відносно короткий час і в конкретних умовах оволодіти особистісним змістом соціального досвіду, виробити ставлення до нього, набути певної орієнтації та полегшити процес соціальної адаптації [24, 25].

2.2 Створення гри для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

На думку Н. В. Шиляєва, найефективнішим способом підвищення рівня соціальної адаптації для таких дітей служить гра. Гра - це свого роду зразок поведінки, метод засвоєння особистістю соціальних ролей, основа формування етичної людини. Цей вид діяльності є і відпочинком, і компенсацією недостатніх навантажень: фізичних, розумових, емоційних

Ігрові технології у виховній роботі з дітьми-сиротами носять характер ігрової терапії. Вона заснована на діяльнісному підході і використовує дитячу гру в діагностичних, корекційних і розвиваючих цілях. Ігрова терапія використовується при різних порушеннях поведінки, неврозах, страхах, тривожності, порушеннях спілкування в дітей. Все це так чи інакше пов'язано з соціальною адаптацією дітей-сиріт.

Гра «Прийняти друга» є цікавою і корисною ініціативою, спрямованою на соціальну адаптацію дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Однак, вона також має ширший обсяг і спрямована на формування у них навичок соціальної адаптації та набуття соціального досвіду. Гра призначена для дітей від 15 до 17 років.

Гра «Прийняти друга» є ефективним інструментом для розвитку різноманітних навичок, які є необхідними для соціальної адаптації. Це включає навички спілкування, співпраці, толерантності, розуміння та прийняття різних індивідуальностей, а також розвиток емпатії та соціальної взаємодії. Гра сприяє створенню позитивного середовища, де діти можуть взаємодіяти, навчатися один від одного, ділитися думками та досвідом. Вона стимулює співробітництво та сприяє формуванню позитивних міжособистісних зв'язків. Крім того, гра дає дітям можливість розуміти і впроваджувати соціальні норми, правила та цінності.

Важливою складовою гри «Прийняти друга» є формування соціального досвіду. Діти мають можливість зустрічатися з різними життєвими ситуаціями, де вони вчаться вирішувати проблеми, робити вибір та приймати рішення. Цей досвід може бути корисним для їхньої майбутньої соціальної адаптації та розвитку.

Отже, гра «Прийняти друга» відіграє важливу роль у формуванні навичок соціальної адаптації та соціального досвіду у дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Вона сприяє їхньому розвитку, допомагаючи їм стати активними, впевненими та взаємодіючими у суспільстві.

Таким чином, Мета гри «Прийняти друга» полягає в розвитку соціальної адаптації та формуванні навичок соціального досвіду у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Основні цілі гри включають:

- Соціальна адаптація: Гра надає дітям можливість взаємодіяти з однолітками, розвивати навички спілкування, співпраці, толерантності та розуміння різних індивідуальностей. Вона допомагає дітям відчувати себе прийнятими та інтегруватися в соціальне середовище.

- Формування соціального досвіду: Гра дає дітям можливість зустрічатися з різними життєвими ситуаціями, де вони вчаться робити вибір, приймати рішення та вирішувати проблеми. Вона сприяє розвитку їхнього соціального розуміння та навичок, які будуть корисні в їхньому майбутньому житті.

- Створення позитивного середовища: Гра надає дітям можливість побудувати позитивні міжособистісні зв'язки, розвивати емпатію та співчуття. Вона сприяє формуванню позитивного соціального клімату, де діти взаємодіють один з одним з повагою та підтримкою.

- Розвиток самооцінки та самовпевненості: Гра допомагає дітям розвивати свою самооцінку, сприяє виявленню їхніх сильних сторін та розкриттю їхнього потенціалу. Вона надає можливість дітям відчувати себе цінними та досягнути успіху у взаєминах з іншими людьми.

Завдання гри «Прийняти друга» включають:

1. Формування дружніх стосунків: Гравцям можуть даватися завдання спілкуватися між собою та встановлювати дружні взаємини з іншими учасниками гри.

2. Розвиток співпраці та командної роботи: Гравці можуть бути викликані до спільного вирішення завдань або до виконання спільних проектів, що сприяє розвитку навичок співпраці та комунікації.

3. Пізнавальні завдання: Гравці можуть отримувати завдання, що спрямовані на дослідження, вивчення нової інформації, розвиток креативності та проблемного мислення.

4. Розвиток емпатії та розуміння: Гравцям можуть ставитися завдання, спрямовані на сприйняття та розуміння почуттів, потреб і думок інших людей, розвиток емпатії та співчуття.

5. Розвиток рішення проблем: Гравці можуть бути поставлені перед завданням вирішення різних проблемних ситуацій, що допомагає розвивати навички критичного мислення, прийняття рішень та вміння знаходити конструктивні шляхи вирішення проблем.

6. Формування позитивного соціального середовища: Гравцям можуть надаватися завдання, спрямовані на створення позитивного та відкритого соціального клімату, включаючи прояв толерантності, поваги та підтримки один одного.

Для гри «Прийняти друга» для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування знадобляться наступні матеріали: картки з іменем вигаданого персонажа з короткою передісторією (приклад картки знаходиться в додатку А); Завдання або сценарій гри, який містить послідовність завдань для виконання гравцями (Додаток Б); Папір та олівці для записування інформації або відповідей на завдання.

Хід гри: у гру може грати група з 4-6 осіб, в ідеалі однакових вікових груп. Кожен гравець отримує картку з іменем вигаданого персонажа з короткою передісторією (передісторії представлені в додатку В). Потім гравці повинні зіграти ролі призначеного їм персонажа і взаємодіяти один з одним на основі призначених характеристик. Також, в грі існують картки-підказки: Ці картки містять корисні підказки або інформацію, яку гравці можуть

використовувати під час гри. Вони містять можливі варіанти вирішення проблем, поради або додаткові вказівки, щоб допомогти гравцям.

Гру розділена на кілька раундів, кожен із різними завданнями:

1. Вступ. У цьому раунді кожен гравець представляється своїм персонажем і розповідає про свою історію.

2. Знайти спільну мову. У цьому раунді гравці мають знайти спільні інтереси між своїми персонажами та спробувати налагодити зв'язок один з одним на основі співпадаючих інтересів з іншими. Так гравці розбиваються на пари.

3. Вирішення проблем. У цьому раунді гравцям пропонується розв'язати проблему, як пошук загубленого предмета (вирішення задачі), і разом працювати над її вирішенням.

4. Зміцнення довіри. У цьому раунді гравці об'єднуються в раніше знайдені, завдяки персонажам, пари та виконують вправу на зміцнення довіри. Зав'язують очі одному гравцеві, а інший гравець проводить його через смугу перешкод.

5. Побудова дружби. У останньому раунді гравцям пропонується сказати, що їм сподобалось в інших уявних персонажах (інших гравців).

Після проведення гри пропонується обговорення, опитування та отримання фідбеку від дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Отже, дана гра може стати веселим та захоплюючим способом розвивати соціальні навички та спілкуватися з іншими. Розігруючи ролі вигаданих персонажів, гравці можуть навчитися взаємодіяти з іншими в безпечному середовищі. Гра має вплив на свідомість дітей, що підсвідомо допоможе їм у соціальній адаптації.

2.3 Апробація та аналіз створеної гри для соціальної адаптації дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування

Апробація гри відбувалась онлайн з дітьми віком від 15 до 17 років. Як результат, було проведено опитування дітей щодо створеної та проведеної гри. Всього, учасників гри та опитаних учасників було 12 дітей.

Опитування складалося анкети (додаток Г), які стосувалися суті, зрозумілості та зацікавленості в самій грі. Анкета містить в собі 5-ть запитань закритого типу та 3-ри запитання відкритого типу.

Аналізуючи результати анкети. Ми дійшли таких висновків:

На перше питання: «Чи брали ви участь у подібних іграх?», відповіді розділилися (див.рис.2.1)

Рисунок 2.1 відповіді дітей на питання «Чи брали ви участь у подібних іграх?»

Аналізуючи відповіді дітей, можна сказати, що 64% дітей, більшість не брали участі в подібних іграх. Натомість, у 36% дітей був досвід участі.

Для того, аби дізнатися як діти оцінили створену та проведenu гру, нами було задано питання: «Як ви оцінюєте ефективність гри «Прийняти друга» для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?»

Відповіді мали такий вид (див.табл.2.1):

Таблиця 2.1

Відповіді дітей на питання: «Як ви оцінюєте ефективність гри
«Прийняти друга» для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених
батьківського піклування?»

Запитання	К-сть дітей	К-сть у %
Дуже ефективна	6	59%
Сподобалася, але потребує деяких покращень	3	25%
Нейтральна	2	17%
Мало ефективна	1	8%
Неефективна	0	0%

Аналізуючи відповіді дітей на питання про ефективність гри "Прийняти друга" для соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, можна зробити наступні висновки: 59% дітей відповіли, що гра є дуже ефективною для їх соціальної адаптації. Це свідчить про те, що гра надає їм можливість взаємодіяти, розвивати соціальні навички та знаходити підтримку у своїх однолітків. 25% дітей відповіли, що гра сподобалася, але вони вважають, що вона потребує деяких покращень. Це може вказувати на можливість вдосконалення правил гри, більшої уваги до потреб дітей та більшої різноманітності завдань. 17% дітей відповіли нейтрально, що свідчить про те, що вони не мають чіткого ставлення до ефективності гри. Це може бути пов'язано з індивідуальними розбіжностями і особистими враженнями. 8% дітей вважають, що гра є мало ефективною для їх соціальної адаптації. Це може бути пов'язано з незадовільним досвідом гри або недостатньою взаємодією з іншими учасниками.

Загалом, більшість дітей оцінили гру "Прийняти друга" як ефективну або сподобалася, хоча є кілька відгуків, що потребують покращень. Ці відповіді можуть бути цінними для подальшого вдосконалення гри та задоволення потреб дітей у соціальній адаптації.

Наступне питання звучало, як: «Які аспекти гри "Прийняти друга" ви вважаєте особливо корисними для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування? (Виберіть всі варіанти, які відповідають вашим спостереженням)» (Див.табл.2.2)

Таблиця 2.2

Відповіді на питання: «Які аспекти гри "Прийняти друга" ви вважаєте особливо корисними для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування? (Виберіть всі варіанти, які відповідають вашим спостереженням)»

Відповіді	К-сть	К-сть у %
Розвиток соціальних навичок	7	58%
Формування позитивних міжособистісних зв'язків	5	41%
Підтримка соціальної адаптації	6	50%
Розвиток навичок співпраці та командної роботи	4	33%
Розширення кругозору та пізнавальні аспекти	6	50%
Розвиток емпатії та співчуття	6	50%
Інше (вказати)	-	-

Аналізуючи відповіді на питання про особливо корисні аспекти гри "Прийняти друга" для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, можна зробити наступні висновки: 58% дітей вважають, що гра сприяє розвитку соціальних навичок. Це включає навички спілкування, взаємодії з однолітками та розуміння соціальних ситуацій. 41% дітей вважають, що гра допомагає у формуванні позитивних міжособистісних зв'язків. Це може включати побудову дружби, співпрацю та підтримку одне одного. 50% дітей відзначають, що гра підтримує соціальну адаптацію. Це означає, що гра допомагає дітям адаптуватися до нового оточення, розуміти

правила та норми поведінки. 33% дітей відзначають розвиток навичок співпраці та командної роботи. Це означає, що гра сприяє вмінню працювати в команді, ділитися обов'язками та досягати спільних цілей. 50% дітей підкреслюють, що гра розширює їх кругозір та має пізнавальні аспекти. Це може включати нові знання, відкриття та відчуття дослідження світу навколо. 50% дітей вважають, що гра сприяє розвитку емпатії та співчуття. Це означає, що гра допомагає дітям розуміти та відчувати емоції інших людей.

Загалом, гра «Прийняти друга» має багато корисних аспектів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Вона сприяє розвитку соціальних навичок, формуванню міжособистісних зв'язків, підтримці соціальної адаптації, розвитку співпраці та командної роботи, розширенню кругозору та розвитку емпатії та співчуття.

Наступне питання було на виявлення актуальності гри: «Як ви оцінюєте актуальність гри «Прийняти друга» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?» (див.рис.2.2)

Рисунок 2.2 Відповіді на питання «Як ви оцінюєте актуальність гри «Прийняти друга» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?»

Як видно з діаграми: 58% дітей вважають гру "дуже актуальною" для соціальної адаптації. Це свідчить про те, що вони вбачають в грі ефективний інструмент для покращення своєї адаптації до нового середовища. 33% дітей

вважають гру "актуальною, але потребує змін або адаптації". Це означає, що вони вбачають корисність гри, але можуть бачити деякі аспекти, які потребують поліпшення або вдосконалення. 8% дітей мають "нейтральну" думку про актуальність гри. Це може означати, що вони не мають чіткого ставлення до гри або не вбачають її значення для своєї соціальної адаптації.

Ніхто з дітей не вважає гру "неактуальною", що свідчить про загальний рівень актуальності гри для цільової аудиторії. Загалом, більшість дітей сприймають гру "Прийняти друга" як актуальну і корисну для своєї соціальної адаптації, проте деякі можуть вбачати необхідність деяких змін або адаптації для досягнення кращих результатів.

Останнє питання з готовими відповідями було щодо результату гри: «Чи вважаєте ви, що гра «Прийняти друга» має позитивний вплив на самопочуття та розвиток дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?» (див.рис.2.3)

Таблиця 2.3

Відповіді на питання «Чи вважаєте ви, що гра «Прийняти друга» має позитивний вплив на самопочуття та розвиток дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?»

Відповіді	К-сть	К-сть у %
Так, має суттєвий позитивний вплив	6	50%
Має позитивний вплив, але не дуже суттєвий	4	33%
Нейтральний вплив	1	8%
Має негативний вплив	1	8%

Аналізуючи відповіді на питання про вплив гри "Прийняти друга" на самопочуття та розвиток дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, можна зробити наступні висновки: 50% вважають, що гра має "суттєвий позитивний вплив" на самопочуття та розвиток дітей. Це свідчить про те, що гра допомагає дітям відчувати себе краще і сприяє їхньому розвитку. 33% вважають, що гра має "позитивний вплив, але не дуже

суттєвий". Це означає, що вони бачать певні позитивні наслідки від гри, але можуть вважати, що цей вплив не є дуже значущим або впливає не на всі аспекти їхнього життя. 8% вважають, що гра має "нейтральний вплив", що означає, що вони не спостерігають суттєвих змін у своєму самопочутті чи розвитку після гри. 8% вважають, що гра має "негативний вплив". Це може означати, що вони сприймають гру як незручну, неприємну або шкідливу для свого самопочуття та розвитку.

Загалом, більшість дітей вважають, що гра "Прийняти друга" має позитивний вплив на їхнє самопочуття та розвиток, але є деякі, хто може не спостерігати такого суттєвого впливу або вважати його негативним.

Далі, нами було задано декілька запитань відкритого типу. Перше питання було про: «Які зміни або додаткові аспекти ви б хотіли бачити в грі "Прийняти друга", якщо такі є?». Відповідей на дане питання було не так багато, проте, ми виділили відповіді які різнилися: «Більше різноманітних завдань і викликів, які допоможуть розвивати різні навички», «Додаткові персонажі або ситуації, що розширять сюжет гри і зроблять її цікавішою», «Збільшення тривалості гри або можливість грати у гру у вибраному часі»

Наступне питання звучало як: «Які рекомендації ви могли б надати для поліпшення гри «Прийняти друга» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?». Відповідей було лише три, проте ми їх зазначили і врахували для удосконалення гри: «Включити елементи, що сприяють розвитку самостійності та прийняття рішень», «Забезпечити можливість персоналізації гри, де діти можуть створювати своїх унікальних персонажів», «Забезпечити наявність позитивних та мотивуючих повідомлень та винагород за досягнення цілей в грі».

Останнім питанням було: «Чи є у вас будь-які інші зауваження або коментарі щодо гри «Прийняти друга» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування?». На дане питання було також три відповіді: «Зауваження про часові рамки гри або можливість збереження «прогресу»»,

«Пропозиції щодо додаткових елементів або функцій, які б додали цікавості до гри», «Зауваження щодо взаємодії з іншими дітьми під час гри».

Додаткові аспекти, які б діти хотіли бачити в грі «Прийняти друга», включають більше різноманітних завдань і викликів, що допоможуть розвивати різні навички, додаткові персонажі або ситуації, що розширять сюжет гри і зроблять її цікавішою, а також збільшення тривалості гри або можливість грати у гру у вибраному часі.

Рекомендації для поліпшення гри включають елементи, що сприяють розвитку самостійності та прийняття рішень, можливість персоналізації гри, де діти можуть створювати своїх унікальних персонажів, а також наявність позитивних та мотивуючих повідомлень та винагород за досягнення цілей в грі.

Зауваження та коментарі щодо гри включають питання про часові рамки гри або можливість збереження прогресу, пропозиції щодо додаткових елементів або функцій, які б додали цікавості до гри, а також зауваження щодо взаємодії з іншими дітьми під час гри.

Ці відповіді та рекомендації дітей допоможуть покращити гру «Прийняти друга» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом введення нових елементів, удосконалення механік гри та забезпечення більш особистої та захопливої геймплею.

Загалом, дана анкета допомогла нам зібрати відгуки та оцінки щодо дієвості та актуальності гри «Прийняти друга» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також зібрати пропозиції щодо поліпшення та додаткових аспектів гри.

Гра розроблена в онлайн режимі, картки та інструкція зроблені в Word і надавались дітям також онлайн. Проведення гри на платформі Google Meet було під наглядом колективу КУ “Соціальний гуртожиток” і здійснення певних офлайн-вправ гри були з допомогою цього колективу.

Висновки до другого розділу

Для того щоб розробити власну гру, спрямовану на полегшення процесу соціальної адаптації, формування соціального досвіду в дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, ми проаналізували види ігрових технологій. За результатами аналізу літератури нами була розроблена авторська гра «Прийняти друга». Мета гри: «Прийняти друга» полягає в розвитку соціальної адаптації та формуванні навичок соціального досвіду у дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Ігрова діяльність впливає формування довільності психічних процесів. Так, у грі у дітей починає розвиватися довільна увага та довільна пам'ять. І вплив гри на розвиток особистості дитини полягає в тому, що через неї вона знайомиться з поведінкою та взаємовідносинами людей, які стають зразком для її власної поведінки, і в ній набуває основних навичок спілкування, якості, необхідних для встановлення контакту з однолітками. Гра - це найбільш невимушена діяльність дитини, яка виступає як засіб інтелектуального розвитку дитини, як засіб корекції емоційної, соціальної, психологічної сфер життя дитини, що виховується в дитячому будинку.

Апробація гри відбувалася в обласній комунальній установі Сумської обласної ради «Соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». Як результат проведення гри, нами було створено анкету, котра стосувалася суті, зрозумілості та зацікавленості в самій грі. Анкета складалася з 5-ти питань закритого типу та 3-х питань відкритого типу, які направлені на виявлення бачення дітей змін, рекомендацій та зауважень щодо гри.

ВИСНОВКИ

Виходячи із завдань, поставлених на початку кваліфікаційної роботи, ми дійшли наступних висновків:

1. Аналізуючи законодавство України щодо послуги соціальної адаптації, досліджено законодавчу платформу надання послуг соціального супроводу, яка складається з таких законодавчих документів: Закон України «Про соціальні послуги»; Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної адаптації»; Закон України «Про охорону дитинства»; Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку».

Аналізом законодавчих документів визначено, що діти, позбавлені батьківського піклування – це діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнання відсутніми або недієздатними сторонніх осіб, оголошення їх померлими, якщо батьки відбувають покарання

у виді позбавлення волі, або знаходяться під вартою під час слідства, якщо їх розшукують органи внутрішніх справ, їх втеча пов'язана зі сплатою аліментів та невідомістю їхньої долі, хворобою батьків, що перешкоджає виконанню ними батьківських обов'язків, а також покинуті діти, батьки яких невідомі, та «безпритульні діти. Соціальна адаптація дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування — це не тільки адаптація до умов соціального середовища, а й формування відповідної системи взаємин із соціальними об'єктами, пластичність поведінкових ролей, інтеграція індивідів у соціальні групи, діяльність, пов'язана з розвитком стабільних соціальних умов, прийняттям норм і цінностей нового соціального середовища, формуванням соціальної взаємодії.

2. Охарактеризувавши особливості та потреби дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, було визначено, що прийомні діти, є специфічною соціальною групою. Специфіка соціалізації дітей-сиріт полягає не тільки в психологічній травмі дітей перед надходженням до стаціонарних або тимчасових інтернатних закладів, а й в умовах їх перебування в цих закладах. Психосоціальний аспект формування особистості дітей є важливим чинником формування гармонійної особистості, а формування психологічного та емоційного стану дітей потребує модернізації методів соціального супроводу цих дітей.

Працюючи з цільовими аудиторіями для надання послуг соціальної адаптації, необхідно розуміти їх психосоціальні особливості та потреби, дотримуватись певних правил і норм. У дітей з народження розвиваються потреби. Задоволення кожної виявленої потреби формує довіру до людини, яка ці потреби задовольняє, а дослідженнями встановлено, що однією з першочергових потреб дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є соціалізація та соціальна адаптація. Соціальна адаптація таких дітей повинна проводитися двічі на рік спеціально призначеними спеціалістами.

3. Описуючи етичні принципи роботи з дітьми сиротами, ми також розглядали роль соціальної адаптації в допомозі дітям які мають потребу адаптуватися до суспільства і життя в ньому. Професійна діяльність соціальних працівників ґрунтується на етичних принципах, визначених «Етичним кодексом фахівців соціальної роботи України», документом «Глобальна декларація етичних принципів соціальної роботи» 2018, які містять принципи та стандарти, етики соціальної роботи. Окрім цього, діяльність з обраною цільовою аудиторією регламентується дозволом служби у справах дітей.

Ці документи висвітлюють ключові етичні принципи суб'єктів соціальної роботи: повага до гідності кожної людини, пріоритетність інтересів клієнта, толерантність, довіра та співпраця у вирішенні проблем, доступність послуг, конфіденційність та етичність. Діяльність спеціаліста базується на принципах співпраці та розуміння, відкритості та конфіденційності, ефективної соціальної допомоги та підтримки, пріоритетності профілактики психологічних проблем, усвідомлення цінності особистості клієнта та важливості проблеми. У цьому контексті важливим є розуміння етики соціальної роботи як основи професійної діяльності.

4. Виявлено ігрові технології, придатні для роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Основними видами ігрових технологій є ігри-вправи, ігрова дискусія, ігрова ситуація, рольова гра, комп'ютерні, ділові ігри, карткові ігри.

5. Розроблено гру для роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Для того щоб розробити власну гру, спрямовану на полегшення процесу соціальної адаптації, формування соціального досвіду в дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, ми проаналізували види ігрових технологій. В результаті аналізу розроблено авторську гру «Прийняти друга». Мета гри: Мета гри «Прийняти друга» полягає в розвитку соціальної адаптації та формуванні навичок соціального досвіду у дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Основні цілі гри включають: Соціальна адаптація: Гра надає дітям можливість взаємодіяти з однолітками, розвивати навички спілкування, співпраці, толерантності та розуміння різних індивідуальностей. Вона допомагає дітям відчувати себе прийнятими та інтегруватися в соціальне середовище. Формування соціального досвіду: Гра дає дітям можливість зустрічатися з різними життєвими ситуаціями, де вони вчаться робити вибір, приймати рішення та вирішувати проблеми. Вона сприяє розвитку їхнього соціального розуміння та навичок, які будуть корисні в їхньому майбутньому житті. Створення позитивного середовища: Гра надає дітям можливість побудувати позитивні міжособистісні зв'язки, розвивати емпатію та співчуття. Вона сприяє формуванню позитивного соціального клімату, де діти взаємодіють один з одним з повагою та підтримкою. Розвиток самооцінки та самовпевненості: Гра допомагає дітям розвивати свою самооцінку, сприяє виявленню їхніх сильних сторін та розкриттю їхнього потенціалу. Вона надає можливість дітям відчувати себе цінними та досягнути успіху у взаєминах з іншими людьми.

6. Апробація гри відбувалася в обласній комунальній установі Сумської обласної ради «Соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». Для виявлення думок дітей щодо гри, її актуальності та дієвості, було створено опитування, котре складалося з анкети, питання якої стосувалися суті, зрозумілості та зацікавленості в самій грі. Анкета містить в собі 5-ть запитань закритого типу та 3-ри запитання відкритого типу. Закриті запитання мали на меті дізнатися, ефективності гри «Прийняти друга» для соціальної адаптації дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, також, щоб дізнатися думку дітей щодо аспектів гри «Прийняти друга» які є особливо корисними для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, актуальність гри та позитивний вплив на самопочуття та розвиток дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

Відкриті запитання стосувалися: Додаткових аспектів, які б діти хотіли бачити в грі «Прийняти друга», які включають більше різноманітних завдань і викликів, що допоможуть розвивати різні навички, додаткові персонажі або ситуації, що розширять сюжет гри і зроблять її цікавішою, а також збільшення тривалості гри або можливість грати у гру у вибраному часі. Рекомендації для поліпшення гри включають елементи, що сприяють розвитку самостійності та прийняття рішень, можливість персоналізації гри, де діти можуть створювати своїх унікальних персонажів, а також наявність позитивних та мотивуючих повідомлень та винагород за досягнення цілей в грі. Зауваження та коментарі щодо гри включають питання про часові рамки гри або можливість збереження прогресу, пропозиції щодо додаткових елементів або функцій, які б додали цікавості до гри, а також зауваження щодо взаємодії з іншими дітьми під час гри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про забезпечення організаційно–правових умов соціального захисту дітей–сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування» від 01.01.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2342-15.htm>.
2. Наказ Про затвердження Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України від 09.09.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05#Text>
3. Державний стандарт соціальної адаптації Державний стандарт соціальної адаптації (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства соціальної політики № 1267 від 07.08.2017)/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0665-15> (дата звернення 24.04.2021)
4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України (№ 1965 від 09.09.2005). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05#Text> (дата звернення 13.04.21)
5. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: закон України 13.01.2005 р. (Редакція від 13.02.2020)/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15> (дата звернення 04.02.2021)
6. Артющкіна Л. М. Сирітство в Україні як соціально–педагогічна проблема (соціально–правовий аспект) / Л. М. Артющкіна, А. О. Полянничко. Суми : СДПУ, 2002. 268 с.
7. Дейна В.В. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю // Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2006. №1. С.33-37
8. Кудикіна Н.В. Психологія та педагогіка гри. - Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід. 2006. № 5-6. С. 27-50
9. Кузь В.Г., Печенко І.П. Соціалізація дітей в умовах сільських навчально-виховних комплексів. Київ : Міленіум, 2004. 212 с.

10. Шумик А.М., Тополь О.В. Етика професійного спілкування фахівця із соціальної допомоги // Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 9–10 квітня 2018 р. / редкол. : В.Л. Погребна, Н.В. Островська, І.Ю. Тонкіх та ін. Дніпро: ЛПРА, 2018. С. 553–557.
11. Шепелева Г.А. Діти-сироти як специфічна соціальна група // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 2013, вип. 58. С. 119–122.
12. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/> (дата звернення 01.04.2021)
13. Рудкевич Н.І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів: Растр-7, 2021. 324 с.
14. Адаптація дітей до навчання у школі в діяльності психологічної служби: методичні рекомендації / за наук. ред. В.Г. Панка – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см.
15. Актуальні проблеми соціально-педагогічних досліджень. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців. 17 травня 2016 року / За редакцією М. П. Васильєвої. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2016. 136 с.
16. Захарова Н. М. Ігрові техніки на допомогу в адаптації // Палітра 88 педагога. 2004. № 4. С.11-13
17. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. А.Й. Капської. К.,2000. 372 с.
18. Соціальне сирітство в Україні: експертна оцінка та аналіз існуючої в Україні системи утримання та виховання дітей, позбавлених батьківського піклування / Л.С. Волинець, Н.М. Комарова та ін. К.: Видавництво, 2002 р.

19. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : курс лекцій для студентів спеціальності „Соціальна педагогіка”. К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. 152 с.
20. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. ; за заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
21. Алексеева В. О. Технології соціальної робота з дезадаптованими дітьми та молоддю. К. : Шк. Світ, 2009. 120 с.
22. Лютий В. П. Технологія соціальної роботи : конспект лекцій / В. П. Лютий. Розділ 1. Загальні технології соціальної роботи. К. : Академія праці і соціальних відносин, 2003. 75 с.
23. Абетка соціального педагога / укладач В. В. Волканова. Х.: Вид. група «Основа», 2011. 235 с.
24. Білик Я. М. Ігрова концепція Й. Хьойзінга / Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Харків, 2011. Вип. 44 № 958(1). С. 5–8.
25. Христюк Ю. С. Гра як інформаційно-комунікативна система / Юлія Сергіївна Христюк // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. Число 26 / Наук. ред. М. М. Красиков, Е. Б. Щербіна. – Харків : Курсор, 2012. С. 43–47.
26. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
27. Закон України «Про охорону дитинства» від 7.11.2017 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2402-14.htm>.
28. Удовенко Ю. М., Бевз Г.М. «Вплив несприятливих умов соціалізації на психічний розвиток дитини», дис. канд. наук: 19.00.05, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2017, 201 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад карток з іменем вигаданого персонажа з короткою передісторією

Інструкція до гри

Видумані короткі передісторії гри «прийняти друга»

1. Передісторія персонажа "Прийняти друга: Аліса": Аліса - сирота, яка виростала в дитячому будинку. Вона завжди мріяла мати справжню родину і бути частиною чогось більшого. Одного дня, коли Алісі було 10 років, вона знайшла магічну скриньку. У скриньці вона знайшла листівку з написом: "Вітаю! Ти обрана, щоб стати друзями зі спеціальним персонажем і відкрити нові світи разом!". Аліса з нетерпінням очікувала зустрічі зі своїм новим другом і пригодами, які чекали їх.
2. Передісторія персонажа "Прийняти друга: Макс": Макс - хлопчик, який жив у прийомній родині. Він ніколи не знаходив справжнього родинного тепла і завжди почувався незручно у новому середовищі. Одного дня, Макс знайшов стару книгу з загадковою обкладинкою. Після відкриття книги, він з'явився в магічному світі, де він мав зустрітися зі своїм новим другом. Разом вони мали завдання пройти крізь різні випробування, щоб знайти шлях додому і відкрити справжню родину для Макса.
3. Передісторія персонажа "Прийняти друга: Емма": Емма - дівчинка, яка виростала в місті, забезпеченому всіма благами цивілізації. Однак, вона завжди відчувала себе самотньою і незрозумілою серед своїх ровесників. Одного дня, під час прогулянки в лісі, Емма натрапила на загубленого казкового сутності - маленького крихітного дракончика. Цей дракончик був її ключем до магічного світу, де вони разом відкривали нові пригоди, долали перешкоди та знаходили справжнє значення дружби та прийняття.
4. Передісторія персонажа "Прийняти друга: Бен": Бен - хлопчик, який виріс на околиці маленького містечка, де завжди царювала нудьга і рутинність. Але одного дня, він виявив старовинний камінь з таємничими символами. Коли Бен доторкнувся до каменю, він таємничим чином потрапив у світ, де всі мрії збуваються. Там він знайшов свого нового друга - магічну істоту, яка вміла виконувати бажання. Разом вони здійснювали неймовірні пригоди та допомагали іншим людям реалізувати їхні мрії.
5. Передісторія персонажа "Прийняти друга: Лілі": Лілі - дівчинка, яка виростала в сім'ї великих магів. Проте, у неї не було магічних здібностей, і вона почувалася відстороненою та неповноцінною. Але одного разу, під час дослідження магічної бібліотеки, Лілі виявила старовинну книгу про загублене магічне джерело. Вона відправилася в захопливу подорож, щоб знайти це джерело, і на своєму шляху вона зустріла персонажа, який став її вірним другом та наставником, допомагаючи їй розкрити власний потенціал.
6. Передісторія персонажа "Прийняти друга: Олівер": Олівер - хлопчик, який провів більшу частину свого життя в лісі, живучи в гармонії з

природою. Він був чутливим до проблем, які стосувалися довкілля, та завжди прагнув йому допомогти. Але одного разу, ліс зазнав великої небезпеки, і Олівер відправився на місію, щоб зберегти його. Під час своєї подорожі він зустрів персонажа, який володів магічними силами природи, і разом вони боролися зі злом та відновлювали рівновагу в природі

Додаток Г

Анкета

Анкета щодо дієвості та актуальності гри «Прийняти друга» для дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, містить наступні питання:

1. Чи брали ви участь у грі «Прийняти друга» для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?

А) Так

Б) Ні

2. Як ви оцінюєте ефективність гри «Прийняти друга» для соціальної адаптації дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?

А) Дуже ефективна

Б) Сподобалася, але потребує деяких покращень

В) Нейтральна

Г) Мало ефективна

Е) Неefективна

3. Які аспекти гри «Прийняти друга» ви вважаєте особливо корисними для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування? (Виберіть всі варіанти, які відповідають вашим спостереженням)

А) Розвиток соціальних навичок

Б) Формування позитивних міжособистісних зв'язків

В) Підтримка соціальної адаптації

Г) Розвиток навичок співпраці та командної роботи

Е) Розширення кругозору та пізнавальні аспекти

Д) Розвиток емпатії та співчуття

Є) Інше (вказати)

4. Як ви оцінюєте актуальність гри «Прийняти друга» для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?

А) Дуже актуальна

Б) Актуальна, але потребує деяких змін або адаптацій

В) Нейтральна

Г) Неактуальна

5. Чи вважаєте ви, що гра «Прийняти друга» має позитивний вплив на самопочуття та розвиток дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?

А) Так, має суттєвий позитивний вплив

Б) Має позитивний вплив, але не дуже суттєвий

В) Нейтральний вплив

Г) Має негативний вплив

6. Які зміни або додаткові аспекти ви б хотіли бачити в грі «Прийняти друга», якщо такі є?

7. Які рекомендації ви могли б надати для поліпшення гри «Прийняти друга» для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?

8. Чи є у вас будь-які інші зауваження або коментарі щодо гри «Прийняти друга» для дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?